

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย และชาวจีนใน 5 เขตในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่าชาวจีน เริ่มอพยพ เข้ามายังตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัย ปลายกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ชาวจีนที่อพยพเข้ามาจำแนกตามภาษาพูดได้เป็น 6 กลุ่ม คือ จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ จีนไหหลำ จีนชกเกี้ยน จีนกวางตุ้ง และจีนที่มาจากไต้หวัน, เชียงไฮ่ ฝิงโป โดยกลุ่มภาษาแต้จิ๋วมีจำนวนชาวจีนมากกว่ากลุ่มภาษาอื่น ๆ และในกลุ่มสตรีจีนแต่ละ กลุ่มภาษาพูด หากจะเปรียบเทียบกันแล้วสตรีจีนแต้จิ๋วนับว่ามีฐานะทางด้านสังคมและครอบครัว ค่าที่สุด . ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้จึงจะเลือกศึกษาเฉพาะแต่สตรีจีนแต้จิ๋วเท่านั้น สิ่งหนึ่งที่ น่าสนใจเกี่ยวกับการเดินทางออกนอกประเทศของชาวจีนก็คือ ในระยะแรกที่ชาวจีนเดินทาง เข้า มาในประเทศไทย มีสตรีจีนเดินทางเข้ามาน้อยมาก ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้นประเทศจีนยังไม่ อนุญาตให้สตรีจีนเดินทางออกนอกประเทศ จากการที่มีสตรีจีนอพยพเข้ามาน้อยกว่าชายจีน ทำให้ เกิดการแต่งงานระหว่างชายจีนและสตรีไทย มีการผสมกลมกลืนเกิดขึ้น ลูกจีนหลานจีนที่ เกิดออกมานั้น เข้ากับคนไทยได้ดี มีข้อที่น่าสนใจ เกิดอยู่ข้อหนึ่งคือ จะพบว่าจำนวนผู้ที่มีสัญชาติจีน ในประเทศไทยลดลงไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะสาเหตุจำนวนคนจีนอพยพ เข้าประเทศ น้อยลงตามข้อจำกัดของการอพยพ เข้าประเทศน้อยลงตามข้อจำกัดของการอพยพ เข้าประเทศ ของคนต่างด้าวและลูกหลานจีนที่เกิดใหม่ในประเทศไทยต่างก็ได้รับสัญชาติไทยด้วยกันทั้งสิ้น ชาวจีนที่ เข้ามายังตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย พบว่านิยมตั้งถิ่นฐานอยู่ตามบริเวณ เมืองมากกว่า ชนบท ทั้งนี้อาจเป็น เพราะเหมาะสมกับความถนัดในทางอาชีพของชาวจีน ซึ่งได้แก่การค้าขาย นั้นเอง จึงปรากฏว่าชาวจีนส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงมากที่สุด ด้วย สาเหตุนี้ในการวิจัยครั้งนี้จึง เลือกทำการศึกษาเฉพาะแต่ในกรุงเทพมหานคร โดยเลือกที่จะทำ การศึกษาเพียง 5 เขตเท่านั้น ซึ่งเป็นเขตที่มีจำนวนประชากรจีนอาศัยอยู่มากที่สุดและลดหลั่น กันลงมา ได้แก่ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ซึ่งมีจำนวนชาวจีนร้อยละ 21.52 ของจำนวน ประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ เขตบางรักซึ่งมีจำนวนชาวจีนร้อยละ 21.36 ของจำนวน ประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ เขตยานนาวา ซึ่งมีจำนวนชาวจีนร้อยละ 16.75 ของ จำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ เขตพระนคร ซึ่งมีจำนวนชาวจีนร้อยละ 15.39

ของจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ และเขตสัมพันธวงศ์ ซึ่งมีจำนวนชาวจีนร้อยละ 11.80 ของจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตนี้

ข้อมูลเบื้องต้น

จากข้อมูลของกลุ่มกรณีศึกษาพบว่าสถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนสามารถแสดงให้เห็นได้ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ โอกาสในการได้รับการศึกษา สิทธิในการครอบครองทรัพย์สินมรดก สิทธิในการประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครองและการแต่งงาน รูปแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวและความสัมพันธ์กับเครือญาติ สิทธิและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในครอบครัว การควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินในครอบครัว การอบรมปกครองและเลี้ยงดูบุตร รูปแบบของการแบ่งงานกันทำภายในครอบครัว สิทธิในการเที่ยวเตร่ นอกบ้านของสตรี และความเคร่งครัดประเพณีวัฒนธรรมจีน

จากการศึกษาจากกรณีศึกษาทั้งหมด 20 ครอบครัว มีสตรีจีนที่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 31 ราย พบข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้คือ กลุ่มสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 1 เป็นกลุ่มสตรีที่มีอายุระหว่าง 40 ปี - 59 ปี ได้รับการศึกษาในระดับต่ำทั้งทางด้านภาษาไทยและภาษาจีน และมีสตรีจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะขนบธรรมเนียมประเพณีจีนที่คิดว่าหน้าที่ของสตรีคือการเป็นแม่บ้านอยู่บ้านดูแลบ้านและบุตร เพื่อเป็นเช่นนี้ การศึกษาในโรงเรียนจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็น เพราะไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์สตรีจึงควรที่จะอยู่บ้านคอยเรียนรู้งานบ้านจากมารดา มากกว่าการไปศึกษาที่โรงเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อในเรื่องการประกอบอาชีพของสตรีด้วย กล่าวคือ สตรีที่อยู่ในระดับรุ่นอายุนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพจะทำหน้าที่แม่บ้านดูแลบ้านและบุตร การวิจัยนี้ตรงกับการศึกษาของ Skinner ที่ศึกษาในเรื่อง Chinese Society in Thailand : An Analytical History ที่พบว่าสตรีชาวจีนอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยฝึกอบรมให้บุตรชายรู้จักการประกอบธุรกิจการค้า ส่วนบุตรหญิงเน้นการฝึกฝนในงานแม่บ้านและการเรียน สำหรับกลุ่มสตรีในระดับรุ่นอายุที่ 2 และ 3 เป็นกลุ่มสตรีที่มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 20 ปี - 39 ปี ส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาสูงโดยที่สตรีในกลุ่มอายุระหว่าง 20 ปี - 29 ปี จะได้รับการศึกษาสูงทางด้านภาษาไทยในขณะที่มีผู้ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนเพียง 1 ราย เท่านั้น ตรงกันข้ามกับกลุ่มสตรีอายุระหว่าง 30 ปี - 39 ปี เป็นกลุ่มสตรีที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนสูงสุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสตรีในกลุ่มอายุนี้อยู่ในช่วงสมัยที่เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีผลต่อสตรี สตรีจึง

มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น สำหรับสาเหตุที่กลุ่มสตรีอายุระหว่าง 30 ปี - 39 ปี ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนสูงด้วยนั้น เป็นเพราะสตรีที่อยู่ในกลุ่มอายุนี้เป็นสตรีที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 2 มีบิดามารดาจากประเทศจีน ดังนั้นจึงเห็นว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่สำคัญที่บุตรหลานควรจะได้ศึกษาไว้ ดังนั้นสตรีในกลุ่มอายุนี้นอกจากจะได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยแล้ว จึงได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนด้วย สำหรับสตรีในกลุ่มอายุ 20 ปี - 29 ปี คือกลุ่มสตรีในระดับรุ่นอายุที่ 3 มีบิดามารดาเป็นคนจีนที่เกิดในประเทศไทย ดังนั้นความผูกพันกับประเทศจีนจึงมีน้อยลง การศึกษาภาษาจีนจึงไม่ใช่เรื่องที่สำคัญต่อไป สตรีในกลุ่มอายุนี้จึงได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนน้อย จากการศึกษายังพบว่าสตรีส่วนใหญ่ในกลุ่มอายุ 20 ปี - 39 ปี หรือสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 3 และสตรีจีนในระดับรุ่นอายุที่ 2 จะประกอบอาชีพมากกว่าการจะอยู่บ้านทำหน้าที่แม่บ้าน ทั้งนี้จากการวิจัยที่ได้ตรงกับผลของการศึกษาของ Coughlin ในเรื่อง Double Identity : The Chinese in Modern Thailand ยูพ เรส มิลลิแกน ในเรื่อง บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย และ Amyot ในงานค้นคว้าเรื่อง The Chinese and the National Integration in Southeast Asia. ซึ่งนักวิชาการทั้ง 3 ท่านพบว่า คนจีนในประเทศไทยได้เปลี่ยนวิถีชีวิตไปแล้วทั้งด้านวัฒนธรรม และสังคม แบบพฤติกรรมของคนจีนพวกนี้ไม่สามารถ เข้ากันได้กับคนจีนที่ยังอยู่ในประเทศจีนอีกต่อไป คนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทุกวันนี้ดำเนินชีวิตอย่างไทย และยอมรับทัศนคติใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในครอบครัว เช่น การมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นของสตรี

สถานภาพและบทบาทในชีวิตประจำวันของสตรีภายในครอบครัวจีนที่ศึกษา

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 31 ราย สามารถแบ่งสตรีจีนที่ทำการศึกษานอกได้เป็น 3 ฐานะด้วยกันคือ สตรีในฐานะมารดา สตรีในฐานะภรรยา และสตรีในฐานะบุตรสาว ซึ่งพบว่าสตรีในแต่ละฐานะยังมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่ต่ำกว่าบุรุษ ถึงแม้บทบาทในบางเรื่องจะได้รับการยกย่องให้เท่าเทียมกับบุรุษก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่มีเรื่องใดที่สตรีมีสถานภาพสูงกว่าบุรุษ ดังนั้นโดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันสตรีจีนมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่สูงขึ้นกว่า เดิมแต่สถานภาพของสตรีภายในครอบครัวยังคงต่ำกว่าบุรุษอยู่ ดังที่จะกล่าวในต่อไปนี้

สตรีในฐานะมารดา จากการศึกษาพบว่าได้รับความเคารพนับถือจากผู้ที่เป็นบุตรเท่าเทียมกับบิดา บุตรส่วนใหญ่จะสนิทสนมและใกล้ชิดมารดามากกว่าบิดา ดังนั้น เมื่อเวลา ที่บุตรมีปัญหาซึ่งมักขอคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากมารดามากกว่าบิดา แต่บุตรส่วนใหญ่จะ เคารพ เชื่อฟังและ เกรงกลัวบิดามากกว่ามารดา หน้าที่ในการอบรมสั่งสอน

บุตรและการพิจารณาให้การศึกษาแก่บุตรจะเป็นหน้าที่ร่วมกันของบิดามารดา อย่างไรก็ตามก็ตามภายในครอบครัวผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดได้แก่บิดาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว มารดาแม้จะเป็นผู้เลี้ยงดูบุตร และอบรมสั่งสอนบุตร แต่เมื่อสามีตายก็ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของบุตรชายคนโตต่อไป ตามระบบประเพณีจีนที่ยังมีอิทธิพลมาจนถึงทุกวันนี้ นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า เครือญาติที่มีอิทธิพลหรือมีบทบาทต่อครอบครัว จะได้แก่เครือญาติทางฝ่ายบิดา ในขณะที่เครือญาติทางฝ่ายมารดาไม่ค่อยได้เข้ามามีบทบาทในครอบครัวมากนัก ซึ่งเป็นไปตามหลักการนับเครือญาติของจีน ที่ญาติทางฝ่ายบิดามีความสำคัญมากกว่าญาติทางฝ่ายมารดา

จากการศึกษายังพบว่าจุดที่น่าสนใจอีกจุดหนึ่ง คือ รูปแบบของการแต่งงานของคนจีน ที่สตรีเมื่อแต่งงานจะต้องย้ายเข้าไปอยู่กับครอบครัวของสามี นอกเสียจากว่าในบางกรณีที่อยู่อาศัยคับแคบจนเกินไปคู่สมรสอาจจะหาที่อยู่อาศัยใหม่ได้โดยการแยกออกมาอยู่ต่างหาก เป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสตรีจีนในปัจจุบันเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องการแยกออกมาอยู่ต่างหากมากกว่าการอยู่รวมกันกับญาติของสามี ทำให้รูปแบบของครอบครัวขยายซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวของคนจีนลดน้อยลง แต่ครอบครัวแบบอยู่ด้วยกันสามชั่วคน (บิดามารดากับบุตรคนหนึ่งที่สมรสและมีบุตรแล้ว) ยังคงมีอยู่อย่างแพร่หลาย ในปัจจุบันนั้น เมื่อบุตรแต่งงานบิดามารดาจะไม่มีอำนาจเรียกร้องให้บุตรทุกคนอยู่รวมในบ้านเดียวกันคือ บิดามารดาจะอยู่กับครอบครัวบุตรชายคนใดคนหนึ่งเท่านั้น บุตรชายคนอื่น ๆ จะแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก บิดามารดาอาจจะไปเยี่ยมบ้าง แต่ไม่ได้ไปอยู่อย่างถาวร และไม่มีอำนาจควบคุมครอบครัวใหม่ของบุตรชาย ทำให้สถานภาพของผู้สูงอายุในครอบครัวได้ถูกลดลงอย่างมาก ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวมักเป็นบุตรชายที่สมรสแล้ว ไม่ใช่ผู้อาวุโสในครอบครัวอีกต่อไป

สตรีในฐานะภรรยา พบว่าสตรีเริ่มมีอำนาจในการปกครองภายในครอบครัวคู่กับบุรุษ จากเดิมที่บุรุษมีอำนาจในการปกครองภายในบ้านโดยเด็ดขาด ถึงแม้ว่าอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะยังคงเป็นของบุรุษอยู่ก็ตาม มีสตรีจากกลุ่มกรณีศึกษาหลายรายที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว สตรีเริ่มมีสิทธิในการเลือกคู่สมรสเอง และมักจะได้รับความยินยอมจากบิดามารดาในการใช้ชีวิตร่วมกับคู่สมรสที่เลือกการที่บุรุษและสตรี

เลือกคู่สมรสเองโดยปราศจากการแทรกแซงทางความคิดเห็นของบิดามารดาหรือผู้ใหญ่ภายในครอบครัว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยามีความผูกพันแน่นแฟ้นขึ้น ความผูกพันของสามีภรรยาและบุตรที่ยังไม่แต่งงานเริ่มเข้าไปทดแทนความผูกพันระหว่างบิดามารดากับบุตรชายที่แต่งงานแล้ว มีสตรีที่อยู่ในกลุ่มกรณีศึกษาไม่กี่รายที่บิดามารดาต้องการเลือกคู่ครองให้ เพราะเห็นว่าการสมรสเป็นเรื่องของครอบครัวมากกว่าเรื่องของคู่สมรส ซึ่งในกรณีนี้บิดามารดาของคู่สมรสมักจะเพ่งเล็งถึงการรวมตัวกันของสองตระกูลให้เป็นทองแผ่นเดียวกัน และคำนึงถึงในเรื่องผู้สืบตระกูลมากกว่าตัวผู้สมรส สตรีที่เป็นสะใภ้เมื่อเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านจะต้องช่วยทำงานบ้านร่วมกับสมาชิกสตรีคนอื่น ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมารดาสามี ถึงแม้ลูกสะใภ้จะมีฐานะสำคัญว่าแต่ก่อนและเป็นที่ยอมรับในครอบครัวมากขึ้น แต่ถ้าหากอยู่ร่วมกับญาติของสามี ลูกสะใภ้ก็ยังคงต้องปฏิบัติรับใช้ญาติของสามีอยู่ และจะต้องอยู่ภายใต้การปกครองของบิดามารดาสามีอีกด้วย

สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจที่พบจากการทำวิจัยก็คือการพบว่า นุรุษมักจะมีภรรยาพร้อมกันหลายคนในคราวเดียวกัน ในขณะที่สตรีต้องยึดมั่นและซื่อสัตย์ต่อสามีเพียงผู้เดียว และเพราะสาเหตุนี้ทำให้สตรีไม่กล้าคบเพื่อนชายหลังจากที่แต่งงานแล้วโดยกลัวคำครหาหนีทาและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง นอกจากนี้ยังพบว่านุรุษมักใช้กำลังข่มเหงสตรีเมื่อเวลาที่มีเรื่องขัดแย้งกัน ซึ่งสตรีไม่มีทางต่อสู้หรือปกป้องตัวเองได้เลย สตรีที่ตกอยู่ในสภาวะเช่นนี้มักจะต้องใช้ความอดทนในการอยู่ร่วมกันกับสามีต่อไป เพราะการหย่าร้างยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมจีน บุคคลภายนอกมักจะมองว่าเป็นความผิดของสตรีที่ทำให้ชีวิตครอบครัวแตกแยก ดังนั้นจึงพบว่ามีสตรีจำนวนไม่น้อยที่ต้องใช้ชีวิตอยู่ภายในครอบครัวอย่างไม่มีความสุข เพราะการหย่าร้างจะเท่ากับเป็นการสร้างปัญหาเพิ่มให้แก่สตรีมากขึ้นไปอีก ปัจจุบันพบว่าสตรีมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจภายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น มีสตรีในหลายครอบครัวที่ต้องเป็นผู้รับภาระทางด้านเศรษฐกิจแทนนุรุษ ซึ่งสตรีเหล่านี้ก็สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ไม่แพ้ที่นุรุษเคยทำมา

สตรีในฐานะบุตรสาว จากการศึกษาพบว่า บุตรสาวมีสถานภาพที่ดีขึ้นภายในครอบครัว ข้อจำกัดด้านการศึกษาของสตรีจีนในปัจจุบันได้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยสตรีจีนได้รับ

การศึกษาในระดับสูงทัด เทียมกับบุรุษจาก เดิมที่ครอบครัวชาวจีน ไม่นิยมลงทุนหรือ เสียค่า
 ใช้จ่ายกับบุตรสาวมากนัก เพราะถือว่าสตรีต้องไป เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสามีหลัง
 การแต่งงาน ฉะนั้นการลงทุนให้กับบุตรสาวมากย่อมหมายถึงการสูญเสียสำหรับครอบครัว
 แต่ในปัจจุบันความคิด เช่นนี้ได้ เปลี่ยนแปลงไป บิดามารดาเริ่ม เห็นประโยชน์ของการศึกษา
 ที่มีผลต่อตัวสตรี คือทำให้สตรีสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้การศึกษายังทำให้สตรีมี
 ความคิดริเริ่มฉลาด ทันคน และสามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นกับตนเองได้
 อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงพบว่าสตรีจีนในปัจจุบันได้รับการศึกษาสูงจนถึงระดับอุดมศึกษา และ
 ในบางรายได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศด้วย แต่จากการศึกษาพบว่า สตรีจีนในปัจจุบัน ไม่นิยม
 ศึกษาภาษาจีน เท่าใดนัก ทั้งนี้อาจจะ เนื่องมาจากมีโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนน้อย และ
 ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูง นอกเสียจากจะไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ ดังนั้นสตรี
 จีนส่วนใหญ่จึงไม่สามารถอ่านและ เขียนภาษาจีนได้ เพียงแค่ฟังและพูดภาษาจีนได้
 เท่านั้น ทั้งนี้อาจจะ เป็น เพราะภายในครอบครัวมีผู้สูงอายุที่มาจากประเทศจีน ใช้ภาษา
 จีนในการสื่อสารทำให้บุตรหลานที่อยู่ในครอบครัวพอที่จะพูดและฟังภาษาจีนได้บ้าง การที่
 สตรีจีนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลต่อบทบาทของสตรีจีนมาก คือทำให้สตรีจีน เป็นที่ยอมรับ
 ในครอบครัวเพิ่มขึ้น บทบาทของสตรีจีนนอกบ้านมีการควบคุมน้อยลง ข้อห้ามต่าง ๆ ก็มี
 ความเข้มงวดน้อยลงด้วย กล่าวคือ สตรีจีนมีอิสระในการออกนอกบ้าน สตรีจีนสามารถ
 ประกอบอาชีพนอกบ้านได้ ซึ่งเท่ากับ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของบุรุษในด้านค่าใช้จ่าย
 ภายในครอบครัว

ถึงแม้บุตรสาวจะมีสถานภาพที่ดีขึ้นภายในครอบครัว แต่เมื่อ เปรียบ เทียมกับบุตร
 ชาย บุตรชายก็ยังคงมีความสำคัญมากกว่าบุตรสาว ทั้งนี้ เนื่องมาจากบุตรชายเท่านั้นที่จะ
 เป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล ดังนั้นทุกครอบครัวจึงยังมีอคติใน เรื่องการมีบุตรคือต้องการบุตร
 ชายมากกว่าบุตรสาวอยู่ ซึ่งใน เรื่องนี้ได้ส่งผลถึงสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินสมบัติและรับ
 มรดกด้วย กล่าวคือ บุตรชายจะเป็นผู้สืบทอดมรดกจากบิดา ในขณะที่บุตรสาวจะได้รับ
 ส่วนแบ่งเพียง เล็กน้อยเท่านั้น ในบางรายบุตรสาวจะได้ส่วนแบ่งที่บิดามารดาจัดให้คอน
 แต่งงานสำหรับไว้ใช้จ่ายส่วนตัว เท่านั้น หลังจากนั้นมักถือว่าตนอยู่ในสกุลเดียวกับสามีไม่

เกี่ยวข้องกับทางเศรษฐกิจกับครอบครัวของตนเองอีก ซึ่งในเรื่องนี้เป็นต้นเหตุทำให้สตรีจีนมีความไม่พอใจอยู่เป็นอันมาก อย่างไรก็ตามสตรีจีนก็ยังคงต้องอยู่ภายใต้ระเบียบประเพณี ซึ่งข้อค้นพบในเรื่องนี้ ตรงกับการศึกษาของจาง นามศิริชัย ที่ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบทั่ว ๆ ไปในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวและบทบาทความสัมพันธ์ของสมาชิกระหว่างคนจีนในตลาดกลาง จากการศึกษาพบว่า คนจีนยังคงมีอคติในเรื่องเพศของบุคคลอยู่ ซึ่งเกิดจากการที่บุตรชายเท่านั้นจะเป็นผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล ดังนั้นคนจีนจึงต้องการที่จะมีบุตรชายและรังเกียจในการมีบุตรสาว และในการอบรมเลี้ยงดูบุตรชายจะถูกเลี้ยงอย่างเอาใจใส่เป็นพิเศษมากกว่า ในขณะที่บุตรสาวจะไม่ค่อยได้รับความสนใจจากบิดามารดามากนัก

นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบบางอย่างที่น่าสนใจจากการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ การพบว่าสตรีจีนแม้จะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับสูงทัดเทียมกับบุรุษ และสามารถช่วยแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวจากบุรุษได้ แต่ก็ยังพบว่างานในบ้านยังคงยากเป็นหน้าที่เฉพาะของสตรีอยู่โดยที่บุรุษจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวข้องเลย ซึ่งสตรีไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัวจะต้องรับผิดชอบในเรื่องงานบ้านทั้งสิ้น ในทางตรงกันข้ามบุรุษไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดในครอบครัว ก็ไม่ต้องช่วยทำงานบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สตรีจีนถูกปลูกฝังอบรมมาตั้งแต่เด็กและในปัจจุบันก็ยังมี การถ่ายทอดความคิดอันนี้ต่อไปยังรุ่นลูกหลานอยู่ และจากการที่สตรีต้องรับผิดชอบในเรื่องการดูแลบ้านและการเลี้ยงดูบุตร ทำให้สตรีมีข้อจำกัดในการออกนอกบ้านไปด้วย มีสตรีในกลุ่มกรณีศึกษาหลายรายที่ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศเลย ในขณะที่สามีเดินทางไปต่างประเทศเป็นประจำ เนื่องจากต้องอยู่ดูแลบ้านและเลี้ยงดูบุตร ทำให้สตรีไม่มีโอกาสได้เห็นโลกภายนอก อยู่แต่ในวงจำกัด และจมอยู่กับความคิดแบบเก่า ๆ ที่สตรียังต้องคอยปรนนิบัติรับใช้บุรุษอยู่

จากการศึกษายังพบว่า ทุกครอบครัวที่ตกเป็นกลุ่มกรณีศึกษานั้น จะมีบุรุษเป็นหัวหน้าครอบครัว แม้ในบางครอบครัว บุรุษจะไม่มียุทธศาสตร์ในครอบครัวเลยก็ตาม แต่บุรุษก็ยังคงได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าครอบครัวอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากค่านิยมของจีนนั้น ยกย่อง

บุรุษให้ เป็นใหญ่กว่าสตรี ให้เป็นผู้นำในทุกเรื่อง

อาจกล่าวได้ว่า สตรีในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับในครอบครัวมาก เสียกว่าในอดีตบทบาทบางอย่างที่เปลี่ยนแปลงไปของสตรี ทำให้สตรีมีความสำคัญขึ้นในครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม ค่านิยมประเพณีที่ยึดถือกันมาตั้งแต่ในอดีต ในเรื่องความเป็นผู้นำของบุรุษในครอบครัว และหน้าที่ของสตรีในเรื่องการรับผิดชอบคือเรื่องการทำงานบ้านก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้นจากการศึกษากลุ่มสตรีจีนแค้วซึ่ง เน้น เฉพาะกลุ่มอนุรักษ์นั้น จะพบว่าสตรีเหล่านี้ยังมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่ต่ำอยู่เมื่อเทียบกับบุรุษ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสตรีจีน เหล่านี้มีการผสมกลมกลืนกับคนในสังคมไทยน้อยมาก ทำให้ยังคงยึดถือและติดแน่นอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของจีนอยู่ให้ความสำคัญแก่บุรุษมากกว่าสตรี ภายในครอบครัวของสตรีเหล่านี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทภายในครอบครัวมากนัก บุรุษและสตรียังคงทำตามหน้าที่และปฏิบัติตัวตามแบบที่เคยปฏิบัติมาตั้งแต่ในอดีต จากการศึกษาของ Christina Szanton ที่ทำการศึกษาในเรื่อง Thai and Sino-Thai in Small Town Thailand : Changing Patterns of Interethnic Relations ซึ่งได้เข้าไปรวบรวมข้อมูลที่อำเภอศรีราชา และศึกษากลุ่มบุคคลที่มี เชื้อสายจีนซึ่งมีบทบาทสำคัญด้านการประกอบการและเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกเฉียง Szanton ได้พบว่าผลกระทบจากองค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจได้ทำให้ลักษณะของครอบครัวที่มีเชื้อสายจีนในอำเภอศรีราชาเปลี่ยนแปลงไป แม้จะยังคงดำเนินธุรกิจในรูปแบบครอบครัว แต่ก็มีการเลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้น เพราะประสบความสำเร็จในธุรกิจทำให้ผู้ที่มีเชื้อสายจีนเหล่านี้กลายเป็นชนชั้นกลางในชุมชนดังกล่าว และในครอบครัวชนชั้นกลางมีบทบาทและสถานภาพของสตรีในครอบครัวก็เปลี่ยนแปลงไป สตรีได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น แต่สตรีก็ยังคงพึ่งตนเองไม่ได้ และการประกอบอาชีพก็ยังคง เป็นไปในรูปแบบของการทำงานให้แก่ครอบครัวเท่านั้น มีสตรีเชื้อสายจีนเพียงร้อยละ 19 ที่ดำเนินธุรกิจของตนเองหรือประกอบอาชีพอิสระที่ไม่ใช่ของครอบครัว สตรียังคงมีความผูกพันอยู่กับครอบครัวอย่างเหนียวแน่น ไม่ว่าจะเป็นในด้านทัศนคติหรือรูปแบบในการดำเนินชีวิต: นักวิชาการอีกท่านหนึ่งที่ทำการศึกษาในเรื่องรูปแบบการผสมกลมกลืนของชาวจีน ได้แก่ บุญสนอง บุญโยทยาน ที่ทำการวิจัยในหัวข้อเรื่อง Chinese-Thai Differential Assimilation in Bangkok :An Exploratory Study บุญสนองได้แบ่งกลุ่มคนจีนตามระดับการผสมกลมกลืนกับสังคมไทยออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยน้อย มีฐานะทางด้าน เศรษฐกิจดีและไม่ได้รับ

ราชการ กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยมากพอสมควร มีฐานะทางเศรษฐกิจคล้ายกลุ่มที่หนึ่งและไม่ได้มีราชการเหมือนกัน กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระบบการศึกษาของไทยมากพอสมควร และประกอบอาชีพรับราชการ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มที่หนึ่ง เป็นกลุ่มที่มีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทยน้อยที่สุด คนจีนในกลุ่มนี้ยังคงรักษารูปแบบการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวตามแบบขนบธรรมเนียมประเพณีจีน ในขณะที่คนจีนในกลุ่มที่สามได้รับอิทธิพลของกระบวนการผสมกลมกลืนมากที่สุด ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ และจากการศึกษาของนักวิชาการทั้ง 2 ท่านพบว่า ยังคงมีคนจีนอยู่กลุ่มหนึ่งที่ยังคงรูปแบบในการดำเนินชีวิตตามประเพณีจีนอยู่ โดยมีการผสมกลมกลืนเข้าสู่สังคมไทยน้อยมาก คนจีนในกลุ่มนี้ยังคงมีบุรุษเป็นผู้นำและเป็นผู้ที่มีอำนาจเด็ดขาดในครอบครัว ในขณะที่สตรีมีบทบาทเป็นเพียงผู้ตาม และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของบุรุษ การที่กลุ่มกรณีศึกษาอยู่ในเขตที่มีจำนวนคนจีนอาศัยอยู่มาก ทำให้กลุ่มกรณีศึกษาเหล่านี้มีลักษณะเป็นกลุ่มอนุรักษ และลักษณะคล้ายคลึงกับคนจีนกลุ่มที่หนึ่งในการศึกษาของบุญสนอง บุญโยธาน นั่นคือเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระบบภาษาไทยปนกับระบบภาษาจีน มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางและไม่ได้มีราชการ จึงยังคงเป็นกลุ่มที่มีลักษณะอนุรักษนิยม การที่คนจีนยังคงรักษารูปแบบของวัฒนธรรมเดิมไว้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้รูปแบบในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวเกิดความขัดแย้งกับความเป็นจริง สตรีจีนที่อยู่ในครอบครัวเหล่านี้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจ เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของตนเอง ซึ่งเป็นผลนำไปสู่การเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัวทางหนึ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในครอบครัวจีน

ในแง่ปัจจัยที่มีผลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีภายในครอบครัว การวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า ปัจจัยทางด้านอายุ ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการประกอบอาชีพ และปัจจัยทางด้านรูปแบบระบบครอบครัวและเครือญาติ ทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยทางด้านอายุ พบว่า สตรีจีนที่อยู่ในกลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมา จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในกลุ่มสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะวัย กล่าวคือ โดยธรรมชาติแล้วกลุ่มวัยหนุ่มสาว มีลักษณะที่แตกต่างจากกลุ่มวัยสูงอายุกล่าวคือ เป็นคนที่มีความคิดและจิตใจในการริเริ่มที่จะปรับปรุงแก้ไขประเพณีเดิม เห็นว่าประเพณีเดิมเป็นประเพณีที่ไร้เหตุผล แม้จะเก็บรักษา

เอาไว้มันก็ยังแต่งความเจริญ ดังนั้นจึงไม่ควรเก็บรักษาเอาไว้¹ กลุ่มสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปีลงมาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมา ทำให้สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของสตรีเปลี่ยนแปลงไปด้วย นั่นคือได้รับอิทธิพลจากจารีตประเพณีใหม่ที่ยอมรับว่าสตรีและบุรุษมีความเท่าเทียมกัน ทำให้สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวที่สูงขึ้นกว่าเดิม

ปัจจัยทางด้านระดับรุ่นอายุ พบว่า สตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 2 และสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นที่ 3 จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในระดับอายุที่ 1

ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากลักษณะของประชากรที่ทำการศึกษากล่าวคือ สตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1 จะเป็นคนจีนต่างด้าว คือเกิดในประเทศจีน ในขณะที่สตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 2 และสตรีจีนที่อยู่ในระดับอายุรุ่นที่ 3 มักจะเป็นลูกหลานจีนเกิดในประเทศไทย มีสัญชาติไทย และอยู่ในสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมไทยตลอดจนได้ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนของไทยมากขึ้น ความผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนจึงมีน้อยลง และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าบิดามารดาของตน² คือยอมรับบทบาทใหม่ของสตรีได้ง่าย ทำให้สตรีมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปในครอบครัว มีสถานภาพที่สูงขึ้นกว่าเดิม คือสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในระดับรุ่นอายุที่ 1

ปัจจัยทางการศึกษา พบว่า สตรีจีนที่ได้รับการศึกษาในด้านภาษาไทยสูง (ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาและสายอาชีพขึ้นไป) แต่ไม่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีน จะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาไทยต่ำ แต่ได้รับการศึกษาทางด้านภาษาจีนด้วย เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจีนย่อมจะมีอิทธิพลเหนือจิตใจของชาวจีน ดังนั้นผู้ที่ได้รับการศึกษาด้านภาษาจีน จะมีแนวโน้มที่จะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ เพราะ

¹ เสรีรโกเศศ, การศึกษาเรื่องประเพณี. (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2505), หน้า 42.

² ปราณี ทวีศติยา, การเปลี่ยนแปลงจารีตประเพณีของคนจีนบางกลุ่มในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาชุมชน), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517), หน้า 31.

สถาบันการศึกษาเป็นที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ไปยังชุมชน การศึกษา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอน (Socialization) สมาชิกของสังคมให้ ทราบว่าสังคมมุ่งหวังให้เขามีพฤติกรรมอย่างไร รวมทั้งการถ่ายทอดทักษะความ เชื่อ ทัศนคติ และคุณค่าที่สังคมยอมรับให้แก่สมาชิกรุ่นหลัง ชาวจีนถือว่าการศึกษาภาษาจีน เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ในการดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของคนนอก เนื่องจากครอบครัว³ สำหรับกลุ่มกรณีศึกษาที่ได้รับการศึกษาในด้านภาษาไทยสูง (อ่านเขียนภาษาจีน ไม่ได้) ย่อมจะมีอิสรภาพ ในเรื่องสิทธิหน้าที่ของบุรุษและสตรีมากขึ้น เพราะสังคม ตะวันออกเปลี่ยนแปลงไปทางตะวันตกตลอดเวลา สตรีได้มีการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านครอบครัว กลุ่มกรณีศึกษาที่ได้รับการศึกษาในด้าน ภาษาไทยสูง ซึ่งมีโอกาสได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นไปทางสังคมมากกว่าการศึกษา ทางด้านภาษาจีนจึงตื่นตัวในเรื่องสิทธิของตนเองมากกว่า ประกอบกับได้คบหาสมาคม กับคนไทยมากยิ่งขึ้น จึงทำให้สตรีเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจัยทางด้านการประกอบอาชีพ พบว่า สตรีจีนที่ประกอบอาชีพจะมีสถานภาพ และบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ใน สมัยที่ครอบครัวเป็นศูนย์กลางการผลิต จะมีลักษณะของการรับผิดชอบร่วมกันในการผลิต ระหว่างบุรุษและสตรี ต่อมาเมื่อระบบ เศรษฐกิจแบบเงินตราเกิดขึ้น ทำให้ส่วนใหญ่บุรุษ กลายเป็นตัวแทนในการผลิตแต่ผู้เดียว ส่วนสตรีก็คงทำงาน เฉพาะส่วนที่เป็นงานบ้านและ ผลิตการมีส่วนช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในครอบครัวลง การที่เป็นเช่นนี้มีผลถึงความสัมพันธ์ ในครอบครัวคือ เกิดรูปแบบที่บุรุษ เป็นใหญ่ในครอบครัวโดยอัตโนมัติ บุรุษมีอำนาจในการ ตัดสินใจในครอบครัวอย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นอำนาจของบุรุษในครอบครัว จึงมิใช่เป็นการ ยึดติดอยู่กับความ เชื่อโดยประเพณีว่าเพศชายต้องเป็นใหญ่ แต่ความ เชื่อ เช่นนี้ เป็นผลมา จากการทำบุรุษมีบทบาท เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว และครอบครัว เป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ชีวิตทาง เศรษฐกิจ ทำให้บทบาทของสตรีกลายเป็น เพียงบทบาทประกอบของบุรุษ⁴ ลักษณะความ

3

Coughlin J. Richard, Double Identity Chinese in Modern Thailand (Hongkong : Hongkong University Press, 1960), p.80-87.

4

Turner H. Ralph, Family Interaction (New York L John Wiley & Sons, 1970), p. 263-268.

สัมพันธ์ เช่นนี้จะสามารถดำรงอยู่ต่อไป ถ้าบุรุษยังเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ แต่ถ้าพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป แน่แน่นอนที่ว่าบทบาทระหว่างบุรุษและสตรีก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นถ้าหากว่าสตรีประกอบอาชีพ จะทำให้สตรีสามารถพึ่งตนเองได้ และยังสามารถที่จะช่วยแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจจากบุรุษได้ ทำให้บุรุษยอมรับในความสามารถของสตรี และการที่สตรีมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระกิจทางเศรษฐกิจทำให้สตรีมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านอื่น ๆ ของครอบครัวด้วย เช่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว ทำให้สตรีเริ่มมีอำนาจในครอบครัว และสถานภาพที่สูงขึ้นตามมาด้วย

ปัจจัยทางด้านรูปแบบระบบครอบครัวและเครือญาติ พบว่า สตรีจีนที่อยู่ในลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงกว่าสตรีจีนที่อยู่ในลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวขยาย ที่เป็น เช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ภายในครอบครัวเดี่ยวซึ่งมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อย ดังนั้นการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างเพศยังทำได้ไม่เต็มที่นัก ซึ่งต่างกับระบบครอบครัวขยายที่มีสมาชิกมากกว่า การแบ่งงานจึงย่อมทำได้สะดวกกว่า เพราะหากสมาชิกคนใดคนหนึ่งเกิดเจ็บป่วยหรือไม่อยู่ขึ้นมา ก็มีสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกัน เข้ามาแทน เพศตรงข้ามจะไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับงานของอีก เพศหนึ่ง ดังนั้นรูปแบบของการแบ่งงานจึงมีลักษณะที่ชัดเจนน้อย เช่น สตรีมีหน้าที่ เฉพาะในเรื่องดูแลงานบ้าน ในขณะที่บุรุษมีหน้าที่ เฉพาะในการหาเลี้ยงครอบครัว นอกจากนี้จากการที่สตรีเมื่อแต่งงานแล้วย้ายเข้าไปอยู่ในครอบครัวของฝ่ายชาย ทำให้สตรีต้องปฏิบัติหน้าที่ลูกสะใภ้ตามอย่างประเพณีจีน คือนอกจากจะต้องปรนนิบัติรับใช้สามีอย่างดีที่สุดแล้วยังต้องปรนนิบัติรับใช้ญาติทุกคนในครอบครัวของสามีอีกด้วย และต้องอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของบิดามารดาสามี ทำให้สตรีเหล่านี้มีบทบาทและสถานภาพที่ต่ำกว่าสตรีที่อยู่ในฐานะลูกสะใภ้ เช่นเดียวกันแต่อยู่ในครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว เพราะสตรีที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวจะปรนนิบัติรับใช้เฉพาะสามีเท่านั้น และผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าสตรีก็มีเพียงสามี เพียงผู้เดียว จากการศึกษาพบว่า เครือญาติที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพและบทบาทของสตรีภายในครอบครัวจีนได้แก่ เครือญาติทางฝ่ายบิดา ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบระบบ

เครือญาติของจีน ที่ยึดหลักการนับ เครือญาติทางฝ่ายบิดาเป็นสำคัญ

สำหรับปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจนั้น ไม่พบว่าก่อให้เกิดความแตกต่างใน สถานภาพและบทบาทของสตรีในครอบครัวจีนแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะกรณีศึกษา เกือบทั้งหมดมีฐานะทางด้าน เศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่มีความแตกต่างให้เห็น อย่างเด่นชัดดังที่ปรากฏในปัจจัยอื่น

ทัศนคติและความคาดหวังของสตรีจีน

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าโลกของคนจีนก็คือโลกของบุรุษ ครอบครัวแบบ เก่าของ จีนก็จัดระเบียบ เพื่อสนับสนุนค่านิยมที่สำคัญนี้ แต่ปัจจุบันสตรี เริ่มมีบทบาทภายในครอบครัว และสถานภาพของสตรีภายในครอบครัวก็สูงขึ้น บุรุษยอมรับในความสามารถของสตรีและ สตรีก็ตระหนักถึงความสำคัญของตัวเองที่มีต่อครอบครัว สตรีมีทัศนคติและความคาดหวัง ว่าจะมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัว เท่าเทียมกับบุรุษ ต้องการให้บุรุษเห็นความ สำคัญของสตรีและยกย่องยอมรับในความสามารถของสตรี สตรีต้องการอิสระ เสรีภาพ ทั้งในด้านความคิดเห็นและการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้สตรียังคาดหวังว่าบุรุษควรจะช่วยงานในบ้านบ้างหากสตรีต้องทำงาน นอกบ้าน เช่นเดียวกัน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน เพราะสตรีเองก็ได้ช่วย แบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจจากบุรุษ ปัจจุบันสตรีจีน เริ่มมีปฏิกิริยาต่อความไม่ยุติธรรมที่ เกิดขึ้นในเรื่องเพศ เช่นมีความกลัวพอที่จะหย่าร้างกับสามี หรือย้ายไปอยู่ที่อื่นเพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพที่เป็นอยู่ อย่างไรก็ตามพบว่ามีสตรีจีนบางคนที่พอใจกับสถานภาพและบทบาท ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และไม่ต้องการเรียกร้องสิทธิเพิ่มขึ้นอีก เพราะคิดว่าจะอาจจะเป็นการ สร้างปัญหาให้แก่ครอบครัวได้ การที่สตรีมีสถานภาพและบทบาทในครอบครัวสูงขึ้น ทำให้ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวดีขึ้น ลดความขัดแย้งในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวช่วย เหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สตรีกล้าแก้ไข้ปัญหาโดยไม่ต้องรอคำปรึกษาจากบุรุษ ทำให้การตัดสินใจรวดเร็วทัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสตรีภายในครอบครัวอาจจะ เป็นการปรับปรุงโครงสร้างของครอบครัวให้สอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันที่ เรียกร้องสิทธิสตรี อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาครอบครัวจีนอย่างใกล้ชิดจะ เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นในอัตราที่ต่าง ๆ กัน โครงสร้างบางอย่างมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าโครงสร้างอื่น ความไม่สอดคล้องกันของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้ ทำให้เกิดความตึงเครียดภายในครอบครัวและ เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ครอบครัวจีนสมัยใหม่ต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ เป็นต้นว่า สตรีจีนสมัยนี้ได้รับสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น และมีสถานภาพสูงขึ้นในครอบครัว แต่แบบแผนการแบ่งมรดกของจีนโดย เน้นทางบุรุษยังไม่เปลี่ยนแปลง ฉะนั้นจึง เป็นที่น่าสนใจว่าความขัดแย้ง เหล่านี้ จะได้รับการแก้ไขหรือคงอยู่ ได้อย่างไรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยเฉพาะ เขตที่เป็นชุมชนชาวจีนที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มากที่สุด 5 เขต เรียงตามลำดับลงมา และ เขตที่เป็นศูนย์กลางในการประกอบธุรกิจการค้าเท่านั้น ควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบชาวจีน ในสภาพแวดล้อมตลอดจนการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยที่แตกต่างออกไป เช่น ในชุมชนที่มีชาวจีนอาศัยอยู่และอยู่อย่างกระจัดกระจาย
2. ควรทำการศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยในครอบครัว เพื่อที่จะได้นำมา เปรียบ เทียบกับสตรีจีน เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงกัน ทั้งที่อยู่ในสังคมไทยด้วยกัน
3. ถ้าเป็นไปได้ควรจะทำการศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีจีนในประเทศจีน เพื่อที่จะได้นำมา เปรียบ เทียบกับสตรีจีนในสังคมไทย ว่ามีความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงกันอย่างไร
4. ควรจะได้ทำการศึกษาถึงสถานภาพและบทบาทของบุรุษในครอบครัวจีนด้วย เพื่อที่จะได้นำมาศึกษา เปรียบ เทียบ เห็นความแตกต่างระหว่างบุรุษและสตรีชัดเจนมากยิ่งขึ้น